

Mitropolitul Pimen Georgescu în anul 1909

PIMEN GEORGESCU - MITROPOLITUL RĂZBOIULUI ȘI AL ÎNTREGIRII NEAMULUI ROMÂNESC

Colonel (r) dr. Dan PRISĂCARU¹

„Cel mai însemnat timp al păstoririi mele îl socot pe acela din Marele Război, când mi-a fost dat să binecuvânteț oștirea pe front, să îngrijesc pe răniți în spitale, de refugiați și de soarta celor jertfiți pentru idealul național”.

Mitropolit Pimen Georgescu, 1934

Un mare ierarh - Mitropolitul Pimen Georgescu (1853-1934). Repere ale unei vieți dăruite Bisericii și închinată Țării

În cuvântul *Către cititor. Pomenirea Mitropolitului Pimen Georgescu, 75 de ani de la moartea sa*, la lucrarea „Mitropolitul Pimen Georgescu. Viața și înfăptuirile sale (1853-1934)”², scrisă de distinsii istorici și cercetători, comandorul (r.) dr. Aurel Pentelescu și colonelul (r.) dr. Gavriil Preda, vrednicul de pomenire Teoctist, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, arăta: „În cartea timpului neîndurător care curge neîncetat se înscriu nenumărate evenimente și înfăptuiri vrednice să rămână spre pildă urmașilor, spre slava lui Dumnezeu și spre urmarea lui Hristos pe drumul arătat de El. Între acestea se află și cele privitoare la viața Bisericii noastre strămoșești („Patriarhatul român - dreaptă întocmire a Bisericii Naționale Românești Autocefale”, în *Autocefalie, Patriarhie, Slujire sfântă, București*, 1995, p. 5). Demne de luarea noastră aminte sunt viața și înfăptuirile Mitropolitului Pimen Georgescu (1853-1934) al Moldovei și Sucevei, mare slujitor al Bisericii și al Neamului Românesc. Viața Mitropolitului Pimen a fost una dăruită Bisericii și închinată Patriei străbune. Întreaga sa activitate a fost zidită pe nădejdea în puterea Credinței și Adevărului. Toate acestea au fost mărturisite de el însuși în ședința Sfântului Sinod din 14 februarie 1934, când a fost omagiat pentru 25 de ani de vrednică și aleasă arhipăstorie la Mitropolia Moldovei și peste 50 de ani de la intrarea sa în clerul de mir: «Că am servit Bisericii și Țării un așa timp îndelungat nu este un merit al meu, ci e un dar de la Dumnezeu». Vrednică de laudă a fost activitatea și slujirea sa, constituind o aleasă pildă de urmat pentru generațiile următoare”³.

Pimen Georgescu, Mitropolitul Moldovei și Sucevei (Petre, după numele său de botez), s-a născut în satul Provița de Sus, la 22 octombrie 1853 și a trecut la cele veșnice în dimineața zilei de 12 noiembrie 1934, la vârsta de 81 de ani. **(foto 1, 2 și 3)** La dorința sa, a fost înmormântat în satul natal, lângă Biserica „Adormirea Maicii Domnului”. A avut una dintre cele mai îndelungate păstoriri, slujind Sfântului Altar vreme de 57 de ani: nouă ani ca diacon, nouă ani ca preot și 39 de ani ca episcop și mitropolit. Întreaga sa viață și lucrare s-a desfășurat pe două coordonate, grija pentru Biserica lui Hristos și dragostea pentru Neamul Românesc.

Bunicul său era preot, tatăl său, Gheorghe Baicu, era oier și cântăreț la biserica din sat. Mama sa, Maria, era fiica preotului din sat. Gheorghe și Maria au primit de la Dumnezeu trei copii: Petre (n. 1853), Ion (n. 1855) și Stana (n. 1862). Într-o astfel de familie, în mod firesc, viitorul mitropolit a moștenit o iubire curată și puternică față de Biserica lui Hristos și față de Neamul Românesc. Despre acest lucru, în februarie 1934, arhidiaconul dr. Partenie Cio-

pron, unul dintre apropiații Înalțului ierarh, în sinteza biografică *Omagiu Stăpânului nostru*, redactată cu prilejul împlinirii a 25 de ani de arhiepiscopie a Mitropolitul Pimen Georgescu în eparhia Moldovei și Sucevei, arată: „Originar dintr-o familie țărănească, dar înstărită, Î.P.S. Pimen a păstrat întreaga Sa viață, în corpul-i sprinten, acea vioașie care l-a făcut să ajungă, cu toată munca încordată, la o vârstă într-adevăr excepțională pentru zilele noastre. Născut la Provița de Sus, pe Valea Prahovei, în 1853, a supt din atmosfera vlăguitului pă-mânt românesc sentimentul de iubire pentru păstrarea lui. Din familie a moștenit vigoarea fizică și sufletească, încrederea în popor și iubirea înțeleghătoare pentru frumusețea portului nostru național, ca un simbol al vieții sufletești curate”⁴.

Tatăl său, Gheorghe, a trecut la cele veșnice în anul 1905, la vârsta de 82 de ani, iar mama sa, Maria, în anul 1912, la vârsta de 81 de ani. Amândoi s-au întors cu liniște în pă-mântul din care au fost luați, fiind înmormântați în cimitirul din Provița de Sus.

Școala primară a început-o în satul natal

și a completat-o în școlile din Câmpina și Ploiești. În sinteza omagială mai sus-menționată, referitor la Mitropolitul Pimen Georgescu, arhidiaconul dr. Partenie Ciopron precizează: „Văzând lumina zilei în primii ani ai vremurilor de după renașterea națională a poporului român, în firea tânărului Petre Georgescu s-a transmis ceva din eroicul avânt și din cumpătutul bun simț al luptelor din 1877-1878 pentru emanciparea noastră de sub tutela străină. Cursurile școlii primare le-a urmat în satul natal. Vrednic de amintit e că, în acest timp școala din Provița a fost vizitată de regele Carol I, care mergând și la școala din sat a pus mai multe întrebări elevilor de curs primar și dintre toți a găsit răspunsuri mai frumoase la elevul Georgescu Petre (actualul mitropolit al Moldovei), căruia i-a și dat ca amintire o liră de aur, pe care Î.P.S. Pimen o păstrează și astăzi, prezicându-i că va avea un viitor strălucit în viață: Și, lucru interesant, bătrânul rege și-a amintit de acest fapt, după 40 de ani, imediat după alegerea Sa ca Episcop la Galați (în anul 1902 - n.n.)”⁵.

Văzând credința și dorința lui către cele ale preoției, Gheorghe Baicu și-a înscris fiul la concursul privind ocuparea unei burse la Seminarul Central din București, unde tânărul Petre va urma studiile între anii 1869 și 1874. Se impune a fi subliniat faptul că perioada de școlarizare a seminaristului Petre Georgescu a coincis cu una de profunde prefaceri în cadrul Bisericii Ortodoxe Române, cea mai importantă fiind constituirea Sfântului Sinod al Bisericii Autocefale Ortodoxe Române, în baza *Legii pentru alegerea mitropoliților și episcopilor eparhiilor, cum și a constituirii Sfântului Sinod al Bisericii Autocefale Ortodoxe Românești*, votată de Adunarea Deputaților, la 4 decembrie 1872, de Senat, la 11 decembrie 1872,

și promulgată de Domnitorul Carol I, la 14 decembrie 1872⁶.

La 7 septembrie 1874, tânărul teolog Petre Georgescu s-a căsătorit cu Paraschiva Popescu, fiica de preot, născută la 30 noiembrie 1856. În iarna aceluiași an sau în primăvara anului 1875 el a fost hirotonit diacon, pentru Biserica „Sf. Vasile” din Ploiești, unde a slujit vreme de trei ani. În acest timp, el a predat și la o școală particulară, care funcționa în curtea bisericii⁷.

Petre și Paraschiva vor primi de la Dumnezeu un fiu, la 27 decembrie 1875, pe care l-au botezat Ioan. La scurt timp după nașterea copilului, mama a trecut la cele veșnice⁸. La vârsta de numai 22 de ani, după ce și-a înmormântat soția, diaconul Petre Georgescu a îmbrățișat cu hotărâre crucea văduviei.

Diaconul Petre Georgescu va fi numit, începând cu 1 septembrie 1877, diacon la Catedrala Mitropolitană din București, de către mitropolitul Calinic Miclescu. La îndemnul și cu sprijinul material al acestuia, diaconul Petre a urmat cursurile superioare ale Seminarului Central⁹, iar la 14 septembrie 1880 a fost trimis cu bursă la Facultatea de Teologie din Cernăuți, pe care a absolvit-o în anul 1884¹⁰. Spiritul Cernăuților (rigoare academică, solidaritate colegială, simțăminte naționale vii, puternice) va fi prezent, emblematic, în multe dintre acțiunile Mitropo-

litului Pimen Georgescu, de-a lungul vieții sale.

Lucrarea de doctorat, cu titlul „Învățămintul religios în țara noastră”, a susținut-o în anul 1885. Diploma de doctor în teologie a fost eliberată de Universitatea din Cernăuți, fiind autenticată de președintele Ducatului Bucovinei, cu nr. 15.681 din 1887, și de Ministerul Cultelor și Instrucției din Viena, cu nr. 926 din 3 aprilie 1888¹¹.

Cu acest palmares cernăuțean (cunoștințe teologice sistematice, simțăminte naționale puternice, diplome de studii etc.) s-a întors la București, la Sfânta Mitropolie, în vara anului 1885, diaconul Petre Georgescu, când nu împlinise încă 33 de ani, înfățișându-se protectorului său, mitropolitul primat Calinic Miclescu. Acesta l-a numit predicator la Catedrala Mitropolitană din București. Activitatea de predicator la Catedrala Mitropolitană a desfășurat-o cu sârguință, competență și talent oratoric deosebit, inclusiv în fața Regelui Carol I cu diferite prilejuri, o dovadă în acest sens fiind tipărirea predicilor în publicațiile bisericești, dintre care mai multe în revista „Biserica Ortodoxă Română”¹².

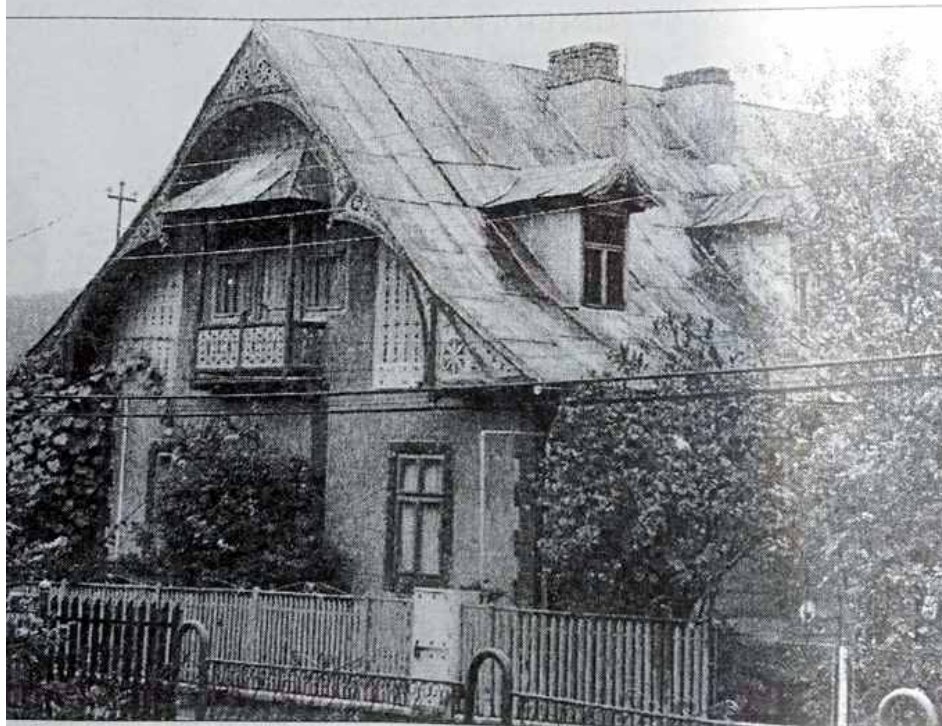
Anul 1886 a fost unul dublu îndoliat pentru diaconul Petre Georgescu: moartea fiului său Ioan Georgescu, de 11 ani, la Ploiești, răpus de boală (dizenterie) și, la 14 august, moartea mitropolitului primat Calinic Miclescu, în vârstă de 64 de ani¹³. Aceste împrejurări dureroase l-au

marcat profund pe tânărul Petre Georgescu, motiv pentru care a hotărât să intre în cinul monahal, la Mănăstirea Caldarușani, primind numele Pimen¹⁴. La sfârșitul anului 1886, ierodiaconul Pimen a fost hirotonit preot, de către mitropolitul primat Iosif Gheorghian, în Catedrala Mitropolitană din București, iar în 1888 a fost hirotonisit arhimandrit¹⁵.

Ieromonahul Pimen Georgescu a fost printre primii profesori ai Facultății de Teologie din București. A slujit ca profesor de Teologie Dogmatică și Simbolică aproape două decenii: profesor suplinitor, din decembrie 1886, apoi provizoriu, din anul 1892, și definitiv, între anii 1895 și 1902¹⁶. A predat și Apologetica, iar în 1898 a fost ales în Senatul Universității din București, ca reprezentant al Facultății de Teologie.

La sfârșitul lunii martie 1893, mitropolitul primat Iosif Gheorghian s-a retras din scaun,

Casa din Provița de Sus în care s-a născut, în 1853, Petre Baicu, viitorul Mitropolit Pimen Georgescu (vedere actualizată)

iar la 18 mai același an, Colegiul Electoral, cu o mare majoritate de voturi, îl alege pe episcopul de Argeș, Ghenadie Petrescu (1836-1918) în scaunul vacant de mitropolit primat, fiind investit și înscăunat la 21 mai 1893¹⁷.

La 25 ianuarie 1895, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, prezidat de mitropolitul primat Ghenadie Petrescu, l-a ales pe arhimandritul Pimen Georgescu în slujirea de arhieru locotenent al Eparhiei Argeșului, cu titlul „Piteșteanu”, acesta păstrându-și catedra de la Facultatea de Teologie. A fost hirotonit episcop în data de 2 februarie 1895, în Catedrala Mitropolitană din București, de însuși mitropolitul primat Ghenadie Petrescu¹⁸.

Din noiembrie 1898 și până în februarie 1902, Preasfințitul (P.S.) Pimen Georgescu a fost rânduit să îndeplinească și atribuțiile de director al Internatului Teologic din București, aflat în incinta Mănăstirii Radu Vodă. Ierarhului Pimen i-a revenit practic misiunea de a organiza funcționarea acestei instituții subordonate Facultății de Teologie, fapt împlinit cu energie și competență timp de patru ani, până în februarie 1902, când a fost ales episcop al Dunării de Jos. În aceasta perioadă, între altele, P.S. Pimen Georgescu a întocmit o galerie de tablouri cu chipurile celor mai însemnați teologi și ierarhi români, a împodobit Biserica Radu Vodă cu obiecte liturgice aduse de la desființata Mănăstire Văcărești și a înfrumusețat curtea, nivelând dealul și plantând copaci de jur-împrejur¹⁹.

La 11 februarie 1902, la vârsta de 48 de ani, P.S. Pimen Georgescu a fost ales episcop al Dunării de Jos, cu reședința în Galați. La Dunărea de Jos a fost al patrulea episcop ales și instalat, după episcopii Melchisedec Ștefănescu, care păstorise între anii 1864 și 1879, Iosif Gheorghian (1879-1886),

Partenie Stancu-Clinceni (1886-1902)²⁰.

P.S. Pimen a fost înscăunat la 3 martie 1902, în Duminica Ortodoxiei, prilej de a transmite celor care l-au ales următorul mesaj: „*Îmi dau bine seama, domnii mei, de greaua sarcina ce atrage după sine demnitatea episcopală. Și, când gândesc la însemnătatea acestei Eparhii a Dunării de Jos, sarcina o văd cu atât mai grea. Dar tocmai aceasta va fi pentru mine un îndemn și mai mult de a lucra în popor la dezvoltarea și întărirea simțământului religios-moral, care este și trebuie să fie strâns legat cu simțământul iubirii de neam și de țară*” (subl.n.). După citirea de către ministrul Cultelor și Instrucțiunii Publice, Spiru Haret, a actului de investire, Regele Carol I a înmănat cârja episcopală P.S. Pimen Georgescu cu următorul îndemn: „*Îți încredințez cârja episcopală pentru a păstori turma Eparhiei Dunării de Jos*”²¹. A fost *primul și singurul ierarh* al Bisericii Ortodoxe Române care a primit cârja episcopală din mâna Regelui Carol I²².

Eparhia Dunării de Jos era considerată, încă de la înființarea ei, în anul 1864, una dintre cele mai grele sub toate aspectele: administrativ, confesional etc. Fiecare dintre ierarhii ce au păstorit-o s-au străduit și au reușit, după puterile lor, să rezolve parțial sau integral, din numeroasele probleme apărute în cuprinsul acestei eparhii. În cei șapte ani cât a slujit în Episcopia Dunării de Jos, P.S. Pimen Georgescu, prin energia și dinamismul său, prin rigoare și exigență, a făcut strălucit față multiplelor probleme confesionale și sociale, lăsând în urma sa o rodnică păstorie și urme trainice, care se regăsesc și astăzi, după mai bine de un veac de la săvârșirea lor. Între acestea, menționăm: vizite pastorale în întreaga eparhie pentru a identifica starea reală de fapt, împlinirile și neajunsurile; întocmirea

și punerea în aplicare a unui Plan de activitate administrativă și pastorală prin care și după care să se îndrume misiunea preoților de la Dunărea de Jos; *conferințe protopopești*, convocate din două în două luni la reședința episcopală; instituirea *Memoriilor personale (foi matricole)* în care să se oglindească întreaga personalitate și activitate a fiecărui preot din eparhie; instituirea *Foilor de inspecțiune*, care prin chestionarul cuprins și sistemul de funcționare obliga și îndruma protoiereii eparhiei pentru a efectua un minuțios și real control asupra bisericilor și activității preoțești; transmiterea de instrucțiuni energice tuturor preoților de a se utiliza la construcția de biserici numai persoane apte și destoinice, angajate în urma unui contract investit cu toate formele legale; instituirea măsurii administrative ca preoții străini care doreau să se angajeze în serviciul bisericilor comunităților greacă, rusă, bulgară să prezinte acte juridice și ecleziastice care să ateste legalitatea deplină a funcționării acestora; atenționarea fermă a preoților de a nu se implica în activitatea politică; măsuri energice privind activitatea preoților de sporire a instruirii și educației în rândurile populației rurale; stabilirea unui program riguros preoților de garnizoană de a desfășura educația morală și religioasă a ostașilor din cadrul Eparhiei Dunării de Jos; preocuparea stăruitoare a P.S. Pimen Georgescu de a forma preoți temeinic instruiți și larg orientați pentru săvârșirea misiunii lor pastorale; înființarea Societății „Solidaritatea” a clerului Eparhiei Dunării de Jos pentru ajutarea preoților bolnavi și infirmi și a familiilor lor în caz de deces, precum și pentru acțiuni culturale; ctitorirea Catedralei episcopale din Galați, a cărei piatră de temelie a fost pusă la 27 aprilie/10 mai 1906.

Sfințirea Catedralei din Galați va avea loc la 6/19 august 1917, în timpul bătăliei de la Mărășești, chiriarh eparhiot fiind, în perioada 1909-1921, episcopul Nifon Niculescu; înființarea, la 1 septembrie 1903, a Școlii de cântăreți bisericești și a Seminarul Teologic „Sfântul Apostol Andrei”, inaugurat la 1/14 octombrie 1908. La conducerea Seminarului a fost numit ca director, în perioada de întemeiere, arhimandritul Nicodim Munteanu, viitorul patriarh al României, iar ulterior arhimandritul Visarion Puiu, între 1/14 mai 1909-1/14 ianuarie 1918; revigorarea vieții monahale în cele două mănăstiri de pe cuprinsul Eparhiei Dunării de Jos - Cocoș și Celic Dere, în schiturile Saun, Taița, Hancearca și Tichilești din Dobrogea, în schiturile Ghreasca, Aldești și Zimbru din Județul Covurlui, înflorirea economică a multor biserici din toate județele Eparhiei²³.

La sfârșitul anului 1908 și începutul celui următor au loc evenimente importante în cadrul Bisericii Ortodoxe Române care au dus mai întâi, la vacantarea scaunului mitropolitan de la Iași, prin retragerea mitro-

Biserica din Provița de Sus, înălțată în 1629, unde a fost botezat pruncul Petre în anul 1853, viitorul Mitropolit Pimen Georgescu al Moldovei și Sucevei

politului Moldovei și Sucevei Partenie Stancu-Clinceni, apoi vacantarea scaunului de mitropolit primat al Regatului României, prin trecerea la cele veșnice a mitropolitului primat Iosif Gheorghian, în noaptea de 23/24 ianuarie 1909²⁴.

Ca urmare, în baza Înaltului Decret Regal nr. 355 din 2 februarie 1909, a fost convocat Marele Colegiu Electoral pentru ziua de joi 5 februarie acel an. După alegerea mitropolitului primat s-a trecut la alegerea mitropolitului Moldovei și Sucevei. Episcopul Pimen Georgescu al Dunării de Jos a întrunit 198 de voturi din cele 199 exprimate²⁵.

În cuvântarea rostită cu acest prilej, noul mitropolit al Moldovei și Sucevei a adresat Colegiului următoarele cuvinte: „*Ca fiu de țaran, pe care Dumnezeu l-a ridicat la această înaltă treaptă ierarhică, îmi dau bine seama de sarcina ce mi se incumbă. Sunt convins și cunosc deplin nevoile poporului nostru și că datoria Bisericii este de a-l înălța, ca el să corespundă tuturor nevoilor noastre. Ridicarea poporului din starea în care se află îmi va fi prima datorie, spre fericirea țării și a neamului nostru. Sunt trimis în a doua capitală a țării, acolo unde s-a cugetat și s-au făptuit cele mai înalte fapte patriotice, din iubirea de Neam și de Biserică. Mă duc cu toată încrederea că voi găsi iubire pentru iubire, stimă pentru stimă și cu gândul de a munci pentru Neamul nostru românesc. Voi căuta ca faptele și vorbele mele să fie pilda tuturor preoților din Eparhia mea. Mă voi coborî cu drag și interes la vatra țaranului, căci avutul, gospodăria lui mă va interesa ca și partea lui sufletească, fiind strânsă legătura între ele. Pildele spre îndreptarea păstoriei mele le voi lua din viața preacuvioșilor mitropoliți Dosoftei, Varlaam și Veniamin. Ei vor fi călăuzele mele și, spre izbânda faptelor mele, mă rog lui Dumnezeu să-mi dea putere și să-mi lumineze mintea*”²⁶ (subl.n.).

Duminică, 8 februarie 1909, a avut loc în Sala Tronului de la Palatul Regal, București, investirea Î.P.S. Atanasie Mironescu, arhiepiscop și mitropolit al Ungro-Vlahiei, exarh al Plaiurilor, primat al României și președinte al Sf. Sinod al Bisericii Autocefale Române și a Î.P.S. Pimen Georgescu, ales arhiepiscop și mitropolit al Moldovei și Sucevei, exarh al Plaiurilor. Investirea celor doi mitropoliți s-a făcut individual de către Regele Carol I, asistat de Curtea Regală, Corpurile legiuitoare, miniștrii guvernului, alți înalți demnitari de stat, ai instituțiilor de cultură și ai armatei²⁷.

Instalarea noului mitropolit al Moldovei și Sucevei, Pimen Georgescu, s-a săvârșit la Iași, în Catedrala Mitropolitană, în prezența ministrului Cultelor și Instrucțiunii Publice, Spiru Haret, care a dat citire Decretului Regal de alegere și numire în înalta demnitate arhierescă,

o săptămână mai târziu, duminică 15 februarie 1909, în conformitate cu ritualul tradițional, pe care presa vremii l-a prezentat cu toate detaliile²⁸.

La 20 februarie 1909, mitropolitul Pimen Georgescu adresa clerului și credincioșilor din Eparhia Moldovei o vibrantă carte pastorală de «bine v-am găsit», unde „datoriile cele mai de căpetenie” ale preoților erau etalate amplu - un adevărat program de acțiune, așa cum procedase și atunci când a fost instalat Episcop eparhiot la Dunărea de Jos²⁹.

Încă din anul 1909, cu prilejul celei dintâi călătorii pastorale efectuate în capitala fiecărui județ - Iași, Dorohoi, Botoșani, Suceava, Piatra Neamț -, unde erau adunați toți preoții din județ, mitropolitul Pimen Georgescu a expus programul unei vaste acțiuni de înălțare a preoțimii la cerințele „timpurilor mari ce urmează a le trăi”³⁰. Ca urmare, la *conferințele protopopești* lunare, desfășurate la reședința mitropolitană, se vor discuta problemele administrative și de uniformizare a acțiunilor pastorale; la *cercurile culturale preoțești*, desfășurate sub conducerea protopopului se vor dezbate chestiuni privitoare la îndrumarea credincioșilor prin predică și nu numai, astfel că învățătura preoților să fie utilă la ridicarea vieții morale, economice și sociale; *conferințele cu stareții mănăstirilor* vor dezbate și rezolva chestiuni referitoare la viața călugărească și îndeplinirea datoriilor ce li se cer; la *conferințele protopopilor și revizorilor școlari* ai Ministerului Instrucțiunii Publice se vor discuta și rezolva chestiuni privitoare la Școală și Biserică, precum predarea religiei, cântările bisericesti; la *conferințele cu membrii consistoriului mitropolitan și cu revizorul ecleziastic*, desfășurate sub conducerea vicarului mitropolitan se va examina calitatea tezelor elaborate de preoți la conferințele pastorale anuale ș.a.³¹. În acest

context trebuie menționat faptul că Societatea „Ocrotirea”, similară Societății „Solidaritatea” de la Galați, cu sediul la Iași, având cinci secțiuni administrative, după numărul celor cinci județe din Eparhie - Iași, Neamț, Botoșani, Dorohoi, Suceava -, cuprinzând toți preoții, în număr de peste 560, a fost înființată în anul 1909 și recunoscută ca persoană juridică în 1910 prin legea promulgată și publicată în „Monitorul Oficial” din 12 ianuarie 1911³².

O importantă coordonată a activității mitropolitului Pimen Georgescu a constituit-o revigorarea vieții monahale de pe cuprinsul Eparhiei sub deviza *Rugăciune și Muncă*, în acest areal aflându-se mari mănăstiri, precum cele de la Neamț, Bistrița, Slatina, Agapia, Văratec, Agafton. Între altele, după restaurarea Mănăstirii Cetățuia de lângă Iași, s-a creat aici o școală monahală, unde călugări învățau carte, precum și diverse meserii; în mănăstirile de maici s-au creat ateliere de țesătorie, tricotaje, pânzeturi ș.a.m.d.

De asemenea, s-a preocupat de pregătirea sistematică a monahilor și monahiilor pentru a funcționa ca infirmieri în condiții de război, fapt ce s-a dovedit extrem de benefic atât în anul 1913, în Campania din Bulgaria, dar mai ales în Campaniile din Războiul de Întregire Națională din anii 1916-1919³³. Ca urmare a stăruințelor Mitropolitului Pimen, mobilizarea din 22 iunie 1913 a găsit mănăstirile din Moldova apte să trimită călugări pe frontul din Bulgaria ca infirmieri și brancardieri, sub coordonarea Societății *Crucea Roșie*. Acțiunea de pregătire a continuat și după Campania din 1913.

În anii de școlaritate 1914-1915 și 1915-1916, câte 10 călugărițe din Mitropolia Moldovei au urmat la București cursuri de perfecționare în cadrul Institutului Surorilor de Caritate *Regina Elisabeta*. Concomitent, un număr însemnat

de călugări au urmat la Spitalul Militar din Iași cursuri practice alături de soldații infirmieri-sanitari³⁴.

La 16/29 mai 1915, în ședința Sfântului Sinod, mitropolitul Pimen Georgescu a replegmentat activitatea preoților militari care deserveau Armata³⁵. Apoi, în vara anului 1915, între 1/14 august și 12/25 septembrie, înaltul ierarh, însoțit de câțiva colaboratori de la Catedrala Mitropolitană din Iași, a întreprins o călătorie pastorală în toate județele Eparhiei a cărei chiriarh era: Neamț, Suceava, Botoșani, Iași și Dorohoi. A fost una dintre cele mai importante acțiuni întreprinse de vrednicul și energicul ierarh în anii ce au premers intrarea României în vâltoarea primei conflagrații mondiale. Înaltul prelat s-a deplasat mai întâi la Mănăstirile Neamț, Agapia și Văratec, unde se aflau românii bucovineni refugiați împreună cu familiile lor spre a constata felul cum erau adăpostiți și a le alina, pe cât era cu putință, amărăciunile de care erau cuprinși și lipsa celor de trebuință³⁶. Au urmat satele limitrofe ale județelor, aflate la graniță cu Bucovina și Basarabia, în marea lor majoritate nevizitate niciodată de un mitropolit de la Iași. Prin sate, la biserică, unele dintre acestea extrem de modeste, din lemn, Mitropolitul Pimen transmitea sătenilor cuvinte de îmbărbătare și îndemnuri la muncă spornică, bine chibzuită. Spre exemplu, la Biserica din Salcea, jud. Botoșani, în cuvântul său, Înaltul prelat a spus, printre altele: „*Sa va curățați sufletele de gânduri rele și trupurile de sudori, ca să fiți sănătoși. Să munciți cu hărnicie și cu pricepere și câștigați de pe muncă să-l chivernisiți. Să nu cheltuiți tot ce câștigați, ci, după ce va cumpărați ce vă e de trebuință, pentru nevoile gospodăriei, ce va prisosește să puneți la adăpost. Femeile sa lucreze cele ce trebuie pentru podoaba casei,*

pentru îmbrăcămintea voastră și a copiilor, fără să mai cumpărați de la străini zdrențele aduse din țări străine³⁷. (subl.n.)

Cu totul semnificativă - chiar simbolică, ne apare astăzi - vizita pastorală a mitropolitului Pimen în satul Mamornița, la bisericuța din lemn a satului. În scurta cuvântare rostită cu acest prilej, ierarhul a spus: „Știu că sunteți expuși la cele mai mari primejdii ale vieții și la cele mai adânci dureri ale sufletului pentru jertfele ce se fac din cei de un neam și de o lege cu noi [...]. Bubuitul tunului, care-l auziți așa des, să nu vă înfricoșeze. Căci Dumnezeu e cu noi și cu ajutorul Lui vom

Mitropolitul Pimen Georgescu în anul 1912

ajunge zile mari³⁸. (subl.n.) După ce și-a luat rămas bun și a binecuvântat poporul - consemnează Gabriel Pârveu, directorul Cancelariei Mitropolitane din Iași, mitropolitul Pimen Georgescu privi câteva momente câmpiile și dealurile din Bucovina, unde se vedeau tranșee și garduri de sârmă ghimpată³⁹. Și adaugă: „O adevărată admirație am avut cu toții, de curajul unui sătean român - bucovinean, în vârstă, care, cu o nepăsare pentru primejdie și moarte, conducea plugul său, tras de doi cai, purtați ca de un copil de 12 ani. Brăzdând ogorul, care se întindea de la o linie de tranșee până în gardul de sârmă cu ghimpi, în hotar cu țara noastră. Se părea că nici groaza de tun, nici frica de moarte nu-l despărțea de ogorul său⁴⁰.

În prima linie pentru fortificarea morală și spirituală a ostașilor și a Țării în anii Războiului de Întregire Națională

Anii 1916-1919, anii Războiului pentru Întregirea Neamului, au fost socotiți de mitropolitul Pimen Georgescu „cel mai însemnat timp al păstoririi mele”, fapt care, ulterior, i-au atras supranumirea de „Mitropolit al Războiului și al Întregirii Neamului Românesc”, consemnată și pe piatra de la mormântul său, în semn de respect și admirație pentru faptele sale⁴¹.

După cum consemna, în 1934, arhidiaconul dr. Partenie Ciopron, în anii războiului „erau zile de grea încercare pentru Neamul Românesc”, dar și zile mari⁴². Pentru a adăuga imediat: „Fericii sunt acei cari, în vremuri grele, au contribuit cu munca și priceperea lor la realizarea idealului strămoșesc! Istoria nepărtinitoare îi va așeza în rândul marilor eroi ai neamului. Printre aceștia se numără și Î.P.S. Pimen⁴³. (subl.n.)

În noaptea zilei de 14-15/27-28 august 1916, Armata Română a trecut Carpații, în Transilvania, pentru eliberarea fraților asupriți din Imperiul austro-ungar. Efectivele mobilizate au fost de 833.601 militari. În același timp, au fost mobilizați în total 252 preoți, repartizați la unitățile operative, sub conducerea ecleziastică a protopopului militar Constantin Nazarie, profesor de teologie la Facultatea de Teologie din București⁴⁴.

La 20 august/2 septembrie 1916, la cinci zile după declanșarea ofensivei Armatei Române în Transilvania, în *Scrisoarea Pastorală* adresată preoților din Eparhia Moldovei, îndeosebi a preoților de armată, celor din tranșee, dar și celor din spitale, precum și călugărilor și călugărițelor cuprinși în Serviciul de Crucea Roșie, mitropolitul Pimen Georgescu transmitea următoarele îndemnuri: „Să mergeți înainte cu Crucea în mână. Căci oștirea e creștină [...] Cei aleși și orânduți a însoți

armatele în război să-și facă datoria până și în tranșee, îndemnând la luptă pe ostași și de va fi nevoie, să moară împreună cu ei pentru lărgirea hotarelor și mărirea (măreția - n.n.) țării. Cei de la spitalele de răniți și călugărițele de la Crucea Roșie să însoțească pe ostașii răniți, mângâindu-i și explicându-le că rănile căpătate în război rămân cele mai frumoase podoabe ale unui ostaș viteaz⁴⁵. (subl.n.)

incinta mănăstirilor pentru îngrijirea răniților. Inițiativa în acest sens a aparținut mitropolitului Pimen și a fost aplicată încă din anul 1913, în Campania din Bulgaria, cu rezultate deosebite⁴⁷. Înaltul ierarh a fost primul episcop care a desemnat preoți pentru însoțirea armatei pe front și care a organizat spitale de campanie.

Declarându-se războiul în vara anului 1914, mitropolitul Pimen s-a îngrijit, din nou, de

din Iași (Copou). La 2/15 martie 1915 a urmat un al doilea lot, compus din 41 de călugări⁴⁹. Acești călugări au urmat cursurile de infirmieri la cele două spitale timp de șase luni, au dat examene în fața unei comisii de medici și au fost declarați apti pentru Serviciul Sanitar al Armatei în caz de război. Ca urmare, la mobilizarea din 15/28 august 1916, Mitropolia Moldovei, la cererea Societății Crucea Roșie din București, a trimis un număr de 90 de călugări pentru a servi ca infirmieri și brancardieri pentru ostașii răniți, șef al acestei misiuni de călugări sanitari fiind numit arhimandritul Teoctist Stupcaru⁵⁰.

Peste ani, în 1934, arhimandritul Stupcaru va arăta: „În decurs de doi ani (1916-1918 - n.n.), cât a ținut campania, parte din călugării cu care am plecat s-au îmbolnăvit și au fost înlocuiți cu alții, parte au murit la datorie, astfel s-au perindat prin spitalele Crucii Roșii peste 120 călugări. După demobilizare (aprilie 1920 - n.n.), Î.P.S. Mitropolit Pimen i-a hirotonisit în diaconi și preoți pe toți acești călugări, iar unora le-a oferit și ranguri bisericești de protosingheli și arhimandriți, ca o răsplată din partea Sf. Mitropolii pentru devotamentul și mila ce-au avut întru îngrijirea răniților și bolnavilor din spitalele unde au fost trimiși⁵¹.”

Călugării din Eparhia Moldovei și-au îndeplinit cu prisosință datoria față de semenii în anii Războiului de Întregire Națională, iar călugărițele din mănăstirile Moldovei nu au fost mai prejos. La începerea războiului, în august 1916, cele 20 de călugărițe care au fost trimise din timp la București, la Institutul surorilor de caritate *Regina Elisabeta* în vederea pregătirii ca infirmiere, au fost repartizate la diferite spitale din București, unde au rămas și sub ocupația germană. În 1934, fostul șef al Misiunii călugărilor infirmieri și brancardieri, arhiman-

Regina Maria și Mitropolitul Pimen Georgescu

Pe toată durata campaniilor din anii 1916-1918, mitropolitul Pimen Georgescu se va adresa prin mai multe Scrisori pastorale preoților din subordinea sa, îmbărbătându-i și îndemnându-i la săvârșirea datoriei lor, ca adevărați apostoli întru Mântuitorul Iisus Hristos⁴⁶.

Fără îndoială, una dintre cele mai însemnate contribuții ale mitropolitului Moldovei la Războiul pentru Întregirea Neamului din anii 1916-1919 rămâne pregătirea călugărilor și călugărițelor din mănăstiri ca infirmieri în spitalele de campanie, precum și pentru asigurarea unor importante spații de cazare în

pregătirea necesară a călugărilor din Eparhia Moldovei în vederea eventualei intrări a României în marea conflagrație. În acest scop, a luat măsuri ca un număr tot mai mare de călugări să fie convocați la Mănăstirea Cetățuia, de unde să urmeze la Spitalul Militar din Iași și la Spitalul Militar de la Frumoasa, Iași, cursuri de infirmieri și brancardieri. În baza Ordinului nr. 153 din 14/27 ianuarie 1915 al Mitropoliei Moldovei și Sucevei, arhimandritul Teoctist Stupcaru, starețul Mănăstirii Neamț, a fost din nou numit șef al misiunii⁴⁸. Un prim lot de 49 de călugări a fost instruit la Spitalul Militar

dritul Stupcaru relate: „Unul din spitalele conduse de maici a fost prins în captivitate la ocuparea Bucureștilor. În acest timp maicile au fost de un real folos în îngrijirea prizonierilor răniți. În cele din urmă însăși germanii, admirând devotamentul lor, le-au făcut posibilă trecerea prin frontul de pe Siret în Moldova, gratificându-le cu medalii ale Crucii Roșii germane pentru activitatea lor”⁵².

Un alt număr mai mare de călugărițe au urmat cursurile de infirmiere la spitalul din Târgu Neamț, sub conducerea monahiei Epraxia Macri, fiind repartizate în anii războiului la diferite spitale regionale, precum cele din Piatra Neamț, Fălticeni, Botoșani, Dorohoi, Vaslui, Bârlad etc., unde și-au îndeplinit în mod exemplar îndatoririle⁵³. În același timp, în mănăstirile de maici Văratec, Agapia și Agafton, precum și în cele de călugări de la Neamț, Slatina etc., au fost amenajate spații pentru îngrijirea bolnavilor și răniților. Mitropolitul Pimen Georgescu se interesa permanent de situația din spitale. Spre exemplu, în spitalul organizat la Mănăstirea Văratec erau internați, în luna octombrie 1916, un număr de 574 răniți. Spitalul militar de campanie pentru răniți și convalescenți de la această mănăstire a funcționat până în toamna anului 1918, când ultimul lot de răniți a părăsit mănăstirea și spitalul a fost desființat⁵⁴.

Se poate afirma, cu deplină temei, că în anii Războiului de Întregire Națională, datorită inițiativelor și stăruințelor mitropolitului Pimen Georgescu, monahismul din Eparhia Moldovei a constituit un exemplu de înalt civism, patriotism și slujire a celor mulți aflați în suferință⁵⁵.

În *Omagiul Stăpânului nostru* (1934), arhidiaconul dr. Partenie Ciopron nota: „În reședința mitropolitană de la Iași, în vremea războiului, fapt istoric de o importanță covârșitoare pentru soarta neamului nostru la cari Î.P.S. Sa a luat parte, mai ales după așezarea la Iași a Familiei Regale, Guvernului țării, Corpurile Legiuitoare etc., în apartamentele acestei reședințe primea Regele Ferdinand răspunsul la mesaj dat de Corpurile Legiuitoare (Senatul și Adunarea Deputaților - n.n.). Aici s-au ținut primele Consilii de Miniștri, după retragerea armatei în Moldova și consfătuirile prealabile ale deputaților și senatorilor cu privire la legea de expropriere și votul universal. Tot aici au fost primiți solii Bucovinei și Basarabiei, cari au adus moțiunile votate de poporul român din aceste provincii pentru alipirea necondiționată la Patria-Mamă. Casa Bisericii, Casa Școalelor, Protopopiatul armatei, toate erau instalate în curtea Mitropoliei, iar sala corpului era transformată în ospătărie pentru refugiați. Miniștrii din acel timp: Vintilă Brătianu, I.G. Duca, V. Gh. Morțun și alții, au locuit în apartamentele Palatului Mitropolitan. În acest palat se țineau ședințele Sf. Sinod sub președinția Î.P.S. Pimen.

*Miniștrii plenipotențiar și atașații militari ai statelor aliate cu noi, tot aici erau primiți și ospătați. Î.P.S. Pimen era gazdă binevoitoare care i-a primit și îmbrățișat cu dragoste părintească*⁵⁶. (subl.n.)

Iată, așadar, un tablou sintetizator despre reședința mitropolitană din Iași, transformată într-un autentic stat major de conducere a țării și a armatei, în anii Războiului de Întregire Națională⁵⁷.

Ca senator de drept, mitropolitul Pimen Georgescu s-a implicat în toată problematica dezbătută de Corpurile Legiuitoare la Iași. De asemenea, în anii războiului, în Catedrala Mitropolitană de la Iași, după săvârșirea Sf. Liturghii, Î.P.S. Pimen a ținut numeroase cuvântări, cu diferite prilejuri, îndeosebi pentru fortificarea morală și spirituală a ostașilor și a Țării, adoptarea legilor de reformă agrară și a votului universal. Spre exemplu, la 8/21 iulie 1917, în timp ce se pregătea marea bătălie de la Mărășești (24 iulie/6 august - 21 august/3 septembrie 1917), în vibranta sa cuvântare, Î.P.S. Pimen a spus, printre altele: „*Din viața noastră pașnică, nevoiți am fost să ieșim la război, nu pentru a nedreptăți pe cineva, ci a ni se recunoaște dreptatea noastră și a ni se împlini dorința de veacuri, adică dezrobirea pământului strămoșesc și unirea tuturor românilor*”⁵⁸. (subl.n.) Și a adăugat aceste cuvinte memorabile: „*Suntem într-un război sfânt și trebuie să ne facem datoria până la jertfirea vieții pentru țară și neam*”⁵⁹. (subl.n.) De asemenea, înaltul ierarh a argumentat: „*Noi toți putem purta sabie* (referire la Sfânta Evanghelie după Luca, în care se consemnează cuvintele Mântuitorului Iisus Hristos: *Cel ce nu are sabie, să-și vândă haina și să-și cumpere* - n.n.), *dar toți avem datoria sfântă pentru apărarea țării și a neamului nostru contra dușmanilor noștri, până a ne vinde și haina pentru a cumpăra sabie (armament - n.n.) și munițiuni de război, pentru ca oștirea să aibă cu îndestulare tot ce-i trebuie pe câmpul de luptă și a îngriji de ostașii răniți și bolnavi de prin spitale, precum și de copiii rămași fără părinți*”⁶⁰. (subl.n.)

Aceste osteneți și multe altele i-au adus numirea de „*Mitropolitul Războiului*”. Deși s-a implicat efectiv în evenimentele Războiului de Întregire Națională, sfătuindu-i cu înțelepciune pe toți oamenii politici ai țării, mitropolitul Pimen Georgescu a evitat să se implice în viața politică. Într-o rugăciune rostită în anul 1916, Î.P.S. Pimen se ruga lui Dumnezeu, astfel: „*Înlătură, Doamne, de la noi toată vrăjmășia și patima rea, care întunecă sufletele și le depărtează de la lumina Adevărului. Fă ca virtuțile strămoșești, credința cea către Tine și dragostea de țară și neam, să încălzească inimile noastre. Insuflă aleșilor țării noastre, senatorilor și deputaților, dragostea către România, cea binecuvântată*

Mănăstirea Bistrița, 30 octombrie 1932. Slujba de pomenire săvârșită de mitropoliții Pimen Georgescu; Gurie Grosu, Nectarie Cotlarciuc și episcopii Lucian Triteanu și Vartolomeu Stănescu, la comemorarea a 500 de ani de la moartea domnitorului Alexandru cel Bun

de Tine, și către poporul român, ca în adevăr să fie ei organe destoinice, prin care să se arate voia Ta cea sfântă, slujind țara cu credință și vrednicie, mai ales în aceste vremuri grele pentru noi și neamul nostru⁶¹. (subl.n.)

De asemenea, în cuvântarea sa din Senat, mitropolitul Pimen a dezvoltat o altă temă presantă, alături de cele ale împrăștiării țăranilor cu pământ și acordarea votului universal, și anume aceea a instrucției școlare a celor din lumea satelor, astfel ca „săteanul să fie mai bine pregătit decât azi și această pregătire să se facă prin o școală mai bună și o educație sănătoasă, ceea ce azi nu avem⁶². Stăruința înaltului ierarh pentru sănătatea morală, în primul rând, și cea trupească a țăranului român, care forma categoria socială cea mai numeroasă a țării, a fost o dominantă în activitatea sa, atât ca ierarh, cât și ca om de stat (senator de drept).

Ca toți semenii generației sale, mitropolitul Pimen Georgescu avea un deosebit simț al istoriei, trăia prezentul cu conștiința valorilor trecutului, iar viitorul îl prefigura în dinamica

acestor valori. O astfel de viziune - de altfel, de origine europeană, validată de faptele individuale și colective ale persoanelor, ale națiunilor - a fost exprimată public în repetate rânduri. „Un popor care își uită trecutul său sau îl disprețuiește - arăta Î.P.S. Pimen - la 24 ianuarie 1934 în Catedrala Mitropolitană de la Iași -, slăbește temelia și existența lui e șubrează, iar zarea viitorului lui nu se vede decât în ceață și nesiguranță⁶³. (subl.n.)

La 15/28 octombrie 1918, la propunerea lui Nicolae Iorga, Ion Bianu, Ion Nistor, Petru Poni și Teodor Ștefanelli, Academia Română îl numește pe Î.P.S. Pimen Georgescu în calitate de membru de onoare.

La 8/ de 21 noiembrie 1918, cu ocazia împlinirii a 325 de ani de la începutul domniei lui Mihai Viteazul (1593-1601), ctitor al primei Uniri a românilor, craniul sau, „relicva sfântă a Neamului Românesc”, păstrat în Sfântul Altar al Catedralei Mitropolitane din Iași, a fost scos spre cinstire. Cu aceasta ocazie, mitropolitul Pimen a săvârșit slujba de pomenire. După ce îl numește „mucenic al Neamului Românesc”,

mitropolitul adăuga: „Se vede că Mihai Viteazul e un mare sfânt și sufletul lui se afla în cer, în rândul sufletelor fericite de eroi ai neamului nostru, ca Ștefan cel Mare și Sfânt, Constantin Brâncoveanu, decapitat pentru apărarea legii și a credinței ortodoxe, Neagoe Basarab, ctitorul de la Argeș, Mircea cel Bătrân, stăpânitorul Dobrogei și întemeietor de Mitropolie, Alexandru cel Bun, ctitor de mănăstiri și voievodul Ghica al Moldovei, decapitat pentru protestul ridicat contra dușmanilor care ne-au răpit Bucovina și alți viteji oșteni care au murit vitejește în decursul vremurilor grele prin care a trecut neamul nostru⁶⁴. Și încheie cuvântarea cu acest îndemn înălțător: „Având între noi capul lui Mihai Viteazul, îndemn și rog pe toți ca în aceste vremuri mari să avem cu toții sus inimile, pregătiți sufletește pentru ziua cea strălucită a înfăptuirii României Mari, cum s-a gândit eroul român Mihai Viteazul, al cărui nume îl sărbătorește astăzi toată suflarea românească. Fie pomenirea lui veșnică⁶⁵. (subl.n.)

La 18 noiembrie/1 Decembrie 1918, mitropolitul Pimen Georgescu al Moldovei și Sucevei se va afla în Catedrala Mitropolitană din București și, după primirea triumfală a Armatei Române în Capitală, va oficia serviciul divin în prezența Regelui Ferdinand I și a Reginei Maria, a generalului H.M. Berthelot și a multor ofițeri francezi și englezi. Cu acest înălțător prilej a citit o Rugăciune special alcătuită pentru evenimentul ce avea loc, care a fost ascultată de toată asistența în genunchi. Era zi de duminică și acest fapt a sporit intensitatea trăirilor sufletești în acele clipe mărețe. În finalul Rugăciunii se clama: „Ajută-ne Doamne ca dreptatea neamului nostru, pentru care au luptat bătrânii noștri cu jertfe și suferințe de veacuri și acum s-a îndeplinit prin Unirea

*desăvârșită a tuturor fraților noștri români într-o singură țară - România Mare, sub domnia prea înălțatului nostru Rege Ferdinand I, să fie de veci, căci așa au dorit strămoșii noștri, luptând cu vitejie pentru apărarea legii și a moșiei sub conducerea Voievozilor Mihai Viteazul și Ștefan cel Mare, și așa, toți frații, într-un singur stat, să ne bucurăm de darurile Tale și să proslăvim numele Tău în veci. Amin*¹⁶⁶. (subl.n.)

NOTE

1 În octombrie 1922, la Alba Iulia, în Catedrala Încoronării, construită special în acest scop, mitropolitul Pimen Georgescu a oficiat, alături de mitropolitul primat Miron Cristea și alți ierarhi, membri ai Sf. Sinod, Slujba Încoronării Regelui Ferdinand I ca Rege al tuturor românilor și a Reginei Maria.

Pentru cinstirea eroilor care s-au jertfit pentru apărarea țării și întregirea neamului, la 8 iunie 1919, într-o ședință a Congresului Societății Ortodoxe Naționale a Femeilor Române, mitropolitul Pimen a propus „să se ia inițiativa și, prin subscripție publică, să se zidească o Biserică a Neamului la Mărășești, pe locul unde s-au dat de oștirea noastră cele mai mari lupte, învingând pe dușmani și întemeind România Mare. [...] La această Biserică a Neamului se vor aduna și păstra ca Moaște Sfinte osemintele vitejilor noștri ostași și se vor face slujbe pentru slava numelui lor”.

Ca urmare, la 25 septembrie/8 octombrie 1919, cu ceremonialul religios adecvat, a avut loc alegerea și sfințirea locului pe care urma a se zidi Biserica Neamului. Locul ales, în fața gării Mărășești, pe o colină, a fost sfințit de mitropolitul Pimen Georgescu al Moldovei și Sucevei, ajutat de un sobor de preoți, și însemnat cu o cruce din fier adusă de la Mitropolia Moldovei din Iași. Sfințirea s-a făcut cu o Rugăciune alcătuită în acest scop de mitropolitul Pimen.

Piatra de temelie a Bisericii Neamului a fost pusă la 6/19 august 1923, după ce pe câmpia de la Răzoare s-a comemorat Bătălia de la Mărășești printr-o slujbă religioasă oficiată de episcopul Iustinian Teulescu al Armatei Române (primul episcop militar al României), cei prezenți deplasându-se la locul ales și sfințit pentru Biserica Neamului, unde deja de la 6 iulie 1923 începuseră lucrările prin trasarea axelor și marcarea cotelor de bază. Mitropolitul Pimen Georgescu a oficiat slujba religioasă, împreună cu episcopul Lucian Triteanu al Romanului și episcopul Ghenadie Niculescu al Buzăului, ajutat de soborul preoților. Cu acest prilej mitropolitul Pimen a rostit o amplă cuvântare în care a relatat suita strădaniilor, din 1919, pentru a se ajunge la acest

moment sacru, în ziua praznicului Schimbării la Față a Mântuitorului Iisus Hristos, 6/19 august 1923. A spus, între altele: „Stăruința noastră de azi e o operă de recunoștință către cei ce au făurit România Mare și stă în legătură cu trecutul nostru istoric, când voievozii și strămoșii noștri zideau biserici și mănăstiri în care să se pomenească faptele mărețe străbune și în care să slăvească pe Dumnezeu cel Atotputernic, cu al cărui ajutor s-au câștigat războaiele”. (subl.n.).

În anul 1924, în criptele Mausoleului de la Mărășești se aflau deja trupurile a peste 5.000 de ostași români eroi, din toata Moldova, care s-au jertfit pe câmpul de luptă, între anii 1916 și 1918. Inaugurarea oficială a criptelor a avut loc pe 27 septembrie 1924. Din lipsă de fonduri, vreme de peste un deceniu, lucrările la monument au fost sistate. Mausoleul a fost finalizat și inaugurat la 18 septembrie 1938, la patru ani după trecerea la cele veșnice a mitropolitului Pimen Georgescu, inițiatorul sau (12 noiembrie 1934). Deși tradiția Bisericii reclama ca înaltul ierarh să fi fost înmormântat la Iași, în Eparhia unde a slujit peste un sfert de veac, voia Bunului Dumnezeu a făcut ca meleagurile prahovene să-și recheme fiul în satul natal - Provița de Sus - spre odihnă veșnică și, astfel, să le sfințească peste veac, cu trupul și amintirea sa.

Strădania mitropolitului Pimen Georgescu în anii Războiului de Întregire Națională este sintetizată de vrednicul de pomenire Teotist, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, astfel: „Mitropolitul Pimen Georgescu al Moldovei și Sucevei, cu o arhipăstorire îndelungată și deosebit de rodnică în spațiul moldav de la Prut la Carpații Răsăriteni, amintind prin jertfa sa de mării săi înaintași, precum Mitropoliții Veniamin Costachi, Sofronie Miclescu, Iosif Naniescu și alții, luptător pentru unitatea tuturor românilor, a avut o contribuție însemnată la realizarea Marii Uniri, fiind unul dintre vizionarii și pătrunzătorii profunzi în câmpul larg și mănos al strădaniilor închinat de către toți acei ierarhi ai Sfintei noastre Biserici strămoșești, care au rămas atașați profund de fii acestui neam românesc în momentele sale cruciale și care au contribuit la realizarea Statului Național Unitar Român, rezultat al voinței și luptei permanente a multor generații, a tuturor fiilor ținuturilor străbune”. (subl.n.).

PIMEN GEORGESCU - METROPOLITAN OF WAR AND UNIFICATION OF THE ROMANIAN NATION

There are presented aspects regarding the life of Metropolitan Pimen Georgescu, one dedicated to the church and the country. The article contains also information about the support he gave to the soldiers

in the First World War. **Keywords:** Metropolitan Pimen Georgescu, First World War, Romanian nation, church, soldiers

NOTE

Cadru didactic asociat la Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu” Sibiu.

2 Aurel Pentelescu, Gavriil Preda, Mitropolitul Pimen Georgescu. Viața și înfăptuirile sale (1853-1934), Cuvânt către cititor de Preafericitul Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Postfață de Preot prof.univ. dr. Mircea Păcurariu, membru al Academiei Române, Ploiești, Editura Printeuro, 2003, 510 pagini.

3 Ibidem, p. 9.

4 Apud Aurel Pentelescu, Gavriil Preda, op. cit., p. 27-28. Vezi și Mitropolitul Pimen Georgescu, în „parohiaprovitadesus.ro”, accesat la 17.03.2018.

5 Arhivele Naționale, Direcția Județeană Prahova (în continuare se va cita ANDJP), fond Școala de băieți nr. 2 Ploiești, dosar Catalogele școlare din anii 1864-1869.

6 „Biserica Ortodoxă Română”, Anul I, nr. 2, noiembrie 184, p. 81-86.

7 Arhivele Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române (în continuare se va cita Arh.Sf. Sinod BOR), dosar nr. 24/1925, f. 11.

8 ANDJP, Registrul stării civile pentru morți, anul 1876, vol. I, f. 4.

9 Anghel Constantinescu, Monografia Sfintei Episcopii a Dunării de Jos, București, 1906, p. 187-188.

10 Cf. Die K.K. Franz-Joseph Universität in Cernowitz, 1876-1900, Cernăuți, 1900, LXXVII+160 p (cota BAR: II 508562); Vladimir Trebici, Facultatea de Teologie din Cernăuți (1875-1940) și importanța sa ecumenică, în „Autocefalie, Patriarhie, Slujire Sfântă”, București, 1995, p. 351.

11 Cf. T.G. Bulat, Al. I. Ciurea, Contribuții la istoricul Facultății de Teologie și Institutului Teologic Universitar din București, în BOR, Anul LXXV, nr. 11-12, noiembrie-decembrie 1957, p. 1114-1115.

12 Aurel Pentelescu, Gavriil Preda, op.cit., p. 53, 203-207.

13 Despre moartea și cauza morții copilului Ioan Georgescu, în Aurelia Băiculescu, interviu acordat autorilor, 27 februarie 2003.

14 Anghel Constantinescu, op.cit., p. 187-188.

15 Ibidem.

16 Cf. T.G. Bulat, Al. I. Ciurea, op.cit., p. 1125.

17 În rangul de Episcop eparhiot de Argeș (14 martie 1836 - 18 mai 1893), Ghenadie Petrescu a săvârșit fapte demne de toată lauda, între care: restaurarea ctitoriei lui Neagoe Basarab de la Curtea de Argeș; reînnoirea sau înălțarea a 380 biserici; realizarea a câte unui sicriu de argint pentru moaștele Sfinților Dimitrie Basarabov din Sfânta Mitropolie din București și Mucenița Filoftea de la Curtea de Argeș; a sprijinit tipărirea unei colecții de documente privitoare la istoria modernă a românilor (11 volume); a contribuit la construirea clădirii Seminarului inferior de la Curtea de Argeș; a întreținut studenții la învățătură și a oferit pentru Facultatea de Teologie din București suma importantă de 30.000 lei, atunci când aceasta nu era cuprinsă în bugetul statului și altele (Cf. Nicolae Ștefănescu, Mitropoliții Ungro-Vlahiei, în BOR, Anul LXXVII, nr. 7-10, 1959, p. 818-819.

18 Anghel Constantinescu, op.cit., p. 188. Arf. Sf. Sinod BOR, dosar nr. 95/1895, f. 53.

19 Ibidem.

20 Deși înființată - așa cum arăta Nicolae Iorga - fără nici un tomos patriarhal și fără să se strângă vreun Sinod, ci pe cale pur laică, Episcopia Dunării de Jos, prin îngemănarea celor două județe basarabene (Ismail și Bolgrad), cu unul muntean (Brăila) și unul moldovean (Covurlui) simboliza, sub raport religios, ortodox, unitatea națională a românilor în spațiul geografic aferent. De precizat că până la 23 februarie 1852, județul Covurlui-Galați s-a aflat sub jurisdicția Episcopiei Romanului, apoi, până la 17 noiembrie 1864 a aparținut Episcopiei Hușilor, iar județul Brăila depindea de Episcopia Buzăului. Organizarea Episcopiei Dunării de Jos, în forma Decretului

- Domnesc nr. 1617, semnat de domnitorul Alexandru Ioan Cuza, la 17 noiembrie 1864, s-a datorat Arhierelui Melchisedec Ștefănescu, care - potrivit aprecierilor lui Nicolae Iorga - dorea să învie astfel hotarele desființatei Mitropolii a Proilaviei. Totodată, deși episcopul Melchisedec dorea ca Eparhia Dunării de Jos să fie sufragana Mitropoliei Ungrovlahiei, ea a fost inclusă în jurisdicția Mitropoliei Moldovei, subordonare ce s-a menținut timp de 86 de ani, până în anul 1950 (Nicolae Iorga, *Istoria Bisericii Române și a vieții religioase a românilor*, vol. 2, Vălenii de Munte, 1909, p. 310-311; Anghel Constantinescu, op.cit., p. 90).
- 21 Anghel Constantinescu, op.cit., p. 175.
- 22 Mitropolitul Pimen Georgescu, în „parohiaprovitadesus.ro”, accesat la 17.03.2018.
- 23 Anghel Constantinescu, op.cit., p. 189-323. Idem, *Situația Societății „Solidaritatea” a clerului român din Eparhia Dunărea de Jos (1902-1907)*, Galați, 1907, p. 7-27, apud Aurel Pentelescu, Gavriil Preda, op.cit., p. 73, 78-91.
- 24 Nicolae Șerbănescu, *Mitropoliții Ungro-Vlahiei*, în BOR, Anul LXXVII, nr. 7-10, iulie octombrie 1959, p. 921.
- 25 Ibidem, p. 1325.
- 26 Ibidem, p. 1326.
- 27 Ibidem, p. 1327-1335.
- 28 Ibidem, p. 1352-1367.
- 29 Ibidem, p. 1362-1367.
- 30 Gabriel Pârvu, *Pregătiri sufletești pentru zile mari*, București, 1916, p. 76.
- 31 Ibidem.
- 32 Ibidem, p. 80.
- 33 Ibidem, p. 126.
- 34 Ibidem, p. 127-130.
- 35 Pimen Georgescu, *Jurământul și Cuvinte ostășești*, București, 1914, p. 9-25. *Marele Stat Major al Armatei Române*, cu sprijinul mitropolitului Pimen Geirgescu și a altor ierarhi și preoți, în redactarea protopopului preoților de armată Constantin Nazarie, a elaborat și tipărit în prima parte a anului 1916 documentul Instrucțiuni asupra atribuțiilor preoților de armată, în vigoare până la adoptarea Legii clerului militar din anul 1921 și a Regulamentului de aplicare a legii. Instrucțiunile cuprindeau trei titluri: Recrutarea preoților la armată, datoriile lor înainte de mobilizare; Activitatea preotului în vreme de război; Ținuta, drepturile și disciplina preoților în timp de război, distribuite în șapte capitole, urmate de o anexă.
- 36 Gabriel Pârvu, op.cit., p. 139.
- 37 Ibidem, p. 140.
- 38 Ibidem, p. 202.
- 39 Ibidem.
- 40 Ibidem, p. 203.
- 41 Aurel Pentelescu, Gavriil Preda, op.cit., p. 111.
- 42 „Viața Monahală”, Anul I, nr. 11-12, ianuarie-februarie 1934, p. 303.
- 43 Ibidem.
- 44 Cf. Constantin Nazarie, *Referat supra activității preoților de armată în campania din 1916-1918*, în Gheorghe Nicolescu, *Preoți în lupta pentru Marea Unire, 1916-1919*, București, Editura Europa Nova, 2000, p. 428 și urm. Din cei 252 preoți mobilizați, 135 erau licențiați în teologie, 10 erau absolvenți ai Facultății de Teologie, 70 aveau studii seminarele complete (opt clase), 10 preoți aveau doar patru clase seminarele.
- 45 Pimen Georgescu, *Din vremea Marelui Război*, București, 1919, p. 8-9.
- 46 Ibidem, p. 19.
- 47 Cf. Arhimandrit Teoctist Stupcaru, *Activitatea călugărilor din Eparhia Moldovei în timpul războiului*, în „Viața Monahală”, Anul I, nr. 11-12, ianuarie-februarie 1934, p. 315-327.
- 48 Ibidem, p. 317.
- 49 Ibidem, p. 318.
- 50 Ibidem, p. 319.
- 51 Ibidem, p. 323.
- 52 Ibidem, p. 324.
- 53 Ibidem.
- 54 Diacon Ioan Ivan, *Forme organizatorice de asistență medicală*, în „Mănăstirea Vărațic”, Iași, 1986, p. 142-143.
- 55 „Viața Monahală”, Anul I, nr. 11-12, ianuarie-februarie 1934, p. 301.
- 56 Ibidem, p. 302.
- 57 Aurel Pentelescu, Gavriil Preda, op.cit., p. 120.
- 58 Pimen Georgescu, *Din vremea Marelui Război*, București, 1919, p. 55.
- 59 Ibidem, p. 55.
- 60 Ibidem, p. 56.
- 61 Ibidem, p. 54. Vezi și Mitropolitul Pimen Georgescu, în „parohiaprovitadesus.ro”, accesat la 21.03.2018.
- 62 Pimen Georgescu, *Din vremea Marelui Război*, p. 57.
- 63 „Mitropolia Moldovei”, Anul X, nr. 1, ianuarie 1934, p. 2.
- 64 „Neamul Românesc”, Anul XIII, nr. 311, vineri 9/22 noiembrie 1918, p. 2. vezi și studiul Aurel Pentelescu, *Pomenirea lui Mihai Viteazul*, Iași 8/21 noiembrie 1918, în: *Revista Fundației Mihai Viteazul - Călugăreni*, nr. 6, 1998, p. 23-25. În anul 1919, cu ceremonialul adecvat, capul lui Mihai Viteazul a fost înapoiat la Mănăstirea Dealu și înmormântat, slujba prohodului fiind oficiată de mitropolitul Pimen Georgescu.
- 65 Ibidem.
- 66 Apud Aurel Pentelescu, Gavriil Preda, op.cit., p. 265-266.
- 67 Mitropolitul Pimen Georgescu, în „parohi-

aprovitadesus.ro", accesat la 21.03.2018.

68 Pimen Georgescu, Amintiri din Marele Război, 1923, p. 48-49.

69 Pimen Georgescu, Mărășești - locul biruinței, cu Biserica Neamului, 1924, p. 18.

70 Preafericitul Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Către cititor în Aurel Pentelescu, Gavriil Preda, op.cit., p. 11-12.